

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35. — Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: L. Klauž
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 23. februarja 1939

Leto V — Številka 19

Princip resnice, edinosti in miru

Dolgo že ni imelo papeštvo tako velikega ugleda v svetu kakor danes. Bog je poslal Cerkev po vrsti same velike papeže, ki so s svojim delom in svojo osebnostjo priborili tej Kristusovi ustanovi izreden človeški ugled in človeško spoštovanje. Veseli moramo biti tega. Bogu moramo biti za to hvaležni. Obenem pa se ne smemo dati zapeljati, da bi postalo naše spoštovanje papeštva preveč naravno in preveč osebno. Papeštvo je za nas bistveno predmet vere, zato se za nas razmerje do njega ne sme bistveno prav nič spremeniti, pa naj je njegov nosilec papež svetnik ali papež posvetnjak, nepristranski glasnik resnice in pravice ali pa spreten diplomat. Veličina papeštva ni prvenstveno v tem, da si vedno znova zna pridobiti vsesplošen ugled v svetu — to je le naravni pojav njenega večno nespremenljivega in vedno skrivnostno čudovitega bistva. Veličina papeštva je v njegovem skrivnostno čudovitem bistvu samem, ki ga pa more sprejeti in umeti le veren učenec Kristusov. To bistvo je dejstvo, da je papeštvo princip resnice, edinosti in miru.

Papež je nezmotni učitelj, zanesljivi varuh božje resnice — auctoritas in docendo. Kdor te avtoritete ne priznava, končno nujno zarže objektivno krščanstvo in objektivnega Kristusa. Po tej poti je šel protestantizem, po tej poti počasi, a previdno gre za njim pravoslavje. Drugače niti biti ne more. Če ne priznamo nekomu pravice, da z božjo avtoriteto in torej nezmotno določa, kaj je Kristusov nauk v verskih in nravnih vprašanjih in v vsem, kar je s tem naukom v nujni zvezi, potem je nespametno govoriti o božjem razodetju; potem se je Bog zastoj učlovečil; potem se mora človeštvo prav kmalu spet ujeti v mrežo svoje lastne domišljije, kakor so se ujeli že stoletje po Kristusovem rojstvu vse vrste gnostiki, ki so poljubnemu individualnemu človeku prisvajali višje spoznanje božjih skrivnosti, ter pozneje pristaši vseh mogočih in nemogočih protestantskih ločin. Zato je že Hieronim po pravici zapisal: »Če Peter ne bi prejel edinstvene in čudovito vzvišene oblasti prvenstva, bi v Cerkví pač kmalu bilo toliko cerkvic, kolikor je duhovnikov.«

Papeštvo je edina skala, na kateri se že 19 stoletij neokrušena dviga stavba božjega nauka in kljubuje viharjem vseh zmot. Temelj, ki je na njem zgrajena cerkev, ostane neomajno trden, pa naj bo teža božjega svetišča, ki na njem sloni, še tako velika. Zakaj njegova trdnost ni človeška, marveč božja. Kakor Go-

spod Jezus sam deluje nevidno po zakramen-tih — zakaj on je, ki kršči, on je, ki odvezuje od grehov — pa je vendar postavil ljudi za zunanje vidne delivce zakramentov, tako tudi svojo Cerkev samo vodi z notranjim delovanjem svojega Duha — čeprav je na čelo cerkvi postavil človeka kot svojega vidnega namestnika in nosilca svoje oblasti. Papeštvo je torej le orodje v božjih rokah. A prav to je vsa njegova moč in vsa njegova odlika. Deo servire regnare est.

Nas zato prav nič ne moti, če se »avtonomni« človeški razum v imenu svobode upira tej avtoriteti. Saj se zavedamo, da sprejmemo resnico, če sprejmemo to avtoriteto in njene nauke. Nasproti resnici pa tudi človeški razum nima pravice do nikake avtonomije. Nasproti resnici more imeti avtonomijo samo človeška samovolja in človeški napuh. A taka avtonomija je v resnici samo prikrita oblika najhujšega usuzenja človeška duha iracionalnemu v človeku.

Ni se nam treba bati, da bi ta avtoriteta postala kdaj nasilna. Saj sama prva priznava od Boga ji postavljene meje. Točno določa, da je treba brezpogojno sprejeti samo tiste njene nauke v vprašanjih vere in nravnosti, ki jih papež s svojo najvišjo apostolsko oblastjo uči kot učitelj in pastir vseh kristjanov (ex cathedra) ter zahteva, da jih vsa cerkev sprejme. Vsi nauki, ki jih papež drugače oznanja, niso predmet brezpogojnega pristanka. Čeprav se tudi tedaj zahteva notranji pristanek, to vendar ni nasilje nad človeško svobodo, ker je na eni strani za veliko večino edino pametno, da sprejme, kar uči najvišja in najbolj zanesljiva avtoriteta, in ker na drugi strani ni izključena pravica, da se mirno in spoštljivo na pristojnem mestu (ne pred javnostjo) predlože tudi tehtni razlogi za nasprotno mnenje.

Tudi za samostojno človeško iskanje in raziskavanje je potem takem prostora še vedno več kot dovolj. Z božjo avtoriteto razglašena resnica nas le vedno znova trga iz pisane kraljestva možnosti, kot ga ustvarja človeška pamet in domišljija, ter nas prestavlja v kraljestvo dejstev, ki je sicer tesnejše in manjše, zato pa tem bolj zanesljivo.

Take avtoritativne odločitve so redke. Vedno znova pa se v zgodovini pokaže njihov silni pomen. Vedno bolj postaja jasno, da mora človeštvo sprejeti božjo resnico, ki prihaja s prestola sv. Petra — ali pa morajo vse duhovne dobrine človeštva propasti. Papeštvo je princip resnice!

Najvišja učeniška služba je prav za prav le del vladarske službe, ki so jo prejeli papeži od Boga. V tej vladarski službi, ki jo opravljajo papeži kot Kristusovi namestniki nad vsem svetom, je duhovno uresničeno tisto hrepenenje narodov, da bi bil Bog sam njihov kralj (Egipčani, Japonci!). Edino papeštvo je naravnost od Boga določena oblika vladavine. Samo ono ima naravnost od Boga dano popolno, redno in neposredno pravno oblast nad vso Cerkvijo, nad vsako edinico v Cerkví in nad vsakim vernikom v vseh stvareh vere in nravnosti in pravnega reda. Pod njegovo oblast neposredno spada vse dogajanje na svetu, kolikor velja zanje totalna norma nravnosti. Njegova oblast je popolna: zakonodajna, sodna in kaznilna.

Papež je oče in voditelj vseh vernikov in škofov ter vseh drugih dostojanstvenikov, naj imajo katero koli službo ali oblast. On je kot Petrov naslednik resnični legitimni namestnik Kristusov, poglavar vse Cerkve in edini razsodnik v vseh nravnih vprašanjih. Iz te njegove najvišje vladne oblasti izvira njegova pravica, da pri izvrševanju svoje službe svobodno občuje z verniki in njih pastirji, da jih svobodno poučuje in vodi po poti zveličanja.

S svojo najvišjo oblastjo združuje papeštvo v popolni edinosti vere in ljubezni vse škofo in vernike. Zato je, če motrimo Cerkev kot enoto, papež kot njen poglavar vse. Brez nje-

ga bi bila Cerkev neurejena množ. Na temelju papeštva pa se iz nje gradi večni božji tempelj in se v popolni skladnosti dviga do neba. Papeštvo je princip reda in edinosti!

Papež je vidni veliki duhovnik vesoljstva. Res da papeštvo ni poseben zakrament; papež nima posebne stopnje svečenstva, različne od škofovske. Toda čisto naravno je, da je papež kot najvišji božjepravni poglavar vse Cerkve tudi prvi veliki duhovnik pred Bogom. On je pred vsemi prvi poklican, da kot servus servorum Dei posreduje človeštvu božje življenje. To pa vrši že samo s tem, da je princip reda in edinosti. Zakaj v resnici vidimo, da se reke milosti v nobeni krščanski ločini, ki je pretrgala zvezo s papeštvom, tako obilno ne razlivajo v življenje vernikov kakor ravno v katoliški Cerkví. Tako je papeštvo drugotni princip obilnih milosti, nadnaravnega življenja in Kristusovega miru.

To je večno, nespremenljivo bistvo papeštva: princip božje resnice, princip božjega reda in edinosti, princip bogatega božjega življenja in Kristusovega miru. Samo papeštvo nam more dati to, kar je Kristus tako srčno želel svojim učencem, preden je zapustil to zemljo: resnico, edinstvo in ljubezni, božji mir.

To je večna veličina papeštva. Zato moramo tudi mi biti papeštvu brezpogojno zvesti do konca.

Posti se (Zapovedane postne dni)

Post v najbolj širokem pomenu je vsako premagovanje. Naša volja poželi vse, kar je dobro, pa tudi vse, kar ima videz dobrega. Toda ne smemo si vsega dovoliti, kar volja poželi. Če bi tega načela ne upoštevali, bi onesrečili sebe, svoje bližnje okrog nas in prišli v nasprotje z božjimi zapovedmi. Ze da moremo živeti človeka dostojno življenje, moramo naši volji nadeti vajeti premagovanja. Še bolj pa velja to za kristjana. Ni krščanskega življenja brez premagovanja. Post je neobhodno vzgojno sredstvo za dostojno ter nraavno in krščansko življenje. Postu je dal s svojim zgledom posvečenje Kristus, ki se je postil v puščavi 40 dni in 40 noči. Po njegovem zgledu je tudi cerkev že zelo zgodaj uvedla štiridesetdanski post.

Najbolj preprosta oblika posta je pritrgovanje v jedi in pijači ali zdržek od določene jedi — mesa. So ljudje med nami, ki jim je smoter življenja neovirano uživanje. Njihov bog je trebuh. Čuden nestvor človeka predstavljajo taki ljudje. Vsako višje stremljenje v njih je zamrlo. Topi in neobčutni so; zahtevni samo v svoji sebičnosti. Koliko gorja prinaša v družino in družbo materialist take vrste in koliko bridkosti in nesreče pijanec! Vzgojno sredstvo proti tovrstnemu nizkemu poželenju je — post. Zakaj pisano je: »Naj ne živi človek samo od kruha!« Naš smoter je ne uživanje, ampak zveličanje!

Če smo se zavarovali proti nizkotnemu poželenju, je nevarnost, da zapademo drugemu,

še bolj zapeljivemu — napuhu. Svoje znanje, svojo moč in svojo oblast bi radi razkazovali drugim, da bi se pred njimi ponašali. To je skušnjava, ki jo je hudič ponujal Kristusu na tempeljski strehi: »vrzi se doli« — da te bodo ljudje občudovali. Koliko smešnih postav te vrste srečujemo dan za dnem v življenju. Sami ne vemo, kdaj se med nje uvrščamo. Zato: boj tudi duhovnemu poželenju — napuhu. Tudi to je — post.

ln pride skušnjava spet v drugi obliki — pohlep po imetju. »Vse to ti dam...« In koliko jih preslepi do krute in brezsrčne brezobzirnosti. Mi pa po Kristusovem zgledu ne malikujemo ustvarjenega sveta. Zakaj pisano je: Gospoda, svojega Boga, moli in njemu samemu služi.

Poželenje, napuh, lakomnost — vsem v skušnjava, kolikim v časnó in večno pogubo?! Proti vsem trem je samo eno zanesljivo sredstvo — premagovanje ali post. In ko jih ukrotimo, smo po besedah Pavlovih: kakor bi nič ne imeli in vendar imamo vse. Da, kakor se zdržujemo mesnih jedi, se zdržujemo tudi pogubnih strasti!

Vso čast in občudovanje zasluži münchen-ski nadškof Faulhaber, ki se je preteklo leto tako odločno boril proti napadom novega paganstva. Tako piše kat. dnevnik »L'avvenire d'Italia«, ki izhaja v Rimu.

Besede, ki ne bodo prešle

O Mariji

Kakor smo že v začetku rekli, poslužujmo se kot priletne priprošnjice in zavetnice pri Njem, prebležene Devlice Marije, kajti da rabimo besede sv. Bernarda, je volja Njega, da imamo vse po Mariji.

Vendar, čeprav se od napuha prevzeti svet norčuje iz Marijinega rožnega venca in ga zaničuje, je bila ta molitev neštetim množicam najsvetejših ljudi vseh starosti in vseh časov najmočnejše orožje hudobnega duha, pripomoček za ohranitev neomadeževanega življenja, za hitrejšo dosego čednosti, za pridobitev miru ljudem. Ni tudi manjkalo po svojem znanju in modrosti najodličnejših mož, ki vkljub zaposlenosti v svojem študiju in raziskovanju naravnih stvari niso nikdar zagrešili, da bi minil dan, ko ne bi bili kleče pred njeno podobo Marije pobožno počastili s sv. rožnim vencom. Tudi kralji in prvaki držav, dasi so bili polni raznih skrbi in posvetnega dela, so imeli za svojo sveto dolžnost, da so opravljali to molitev. Tako se ta skrivnostni venec ni gibal in premikal le v rokah neukih in revnih ljudi, ampak je v čast vsem ljudem katerega koli stanu so. (Okrožnica »Ingravescentibus malis«, 29. sept. 1937.)

O duhovnih vajah

Težka bolezen našega časa je ona lahko-miselna nepremišljenost, ki človeka nagiba k temu, da se izliva na zunaj, iz česar se rodi nenasitljiv pohlep po bogastvu in uživanju, ... tako da človek ne utegne premišljevati večne resnice in božje zapovedi. Tej bolezni ne moremo najti boljšega zdravlila, kot da one vznervovane duše, ki zanemarjajo večnostne vrednote, vabimo k zbranosti v duhovnih vajah. In če bi duhovne vaje ne nudile drugega kot da se človek loči za nekaj dni od svoje okolice in premišljuje vprašanje odkod prihajam in kam grem, bi že bila korist velika. Toda ko človek v samotni globlji in poblizu izprašuje svojo vest, postaja njegovo gledanje bolj zrelo in uravnovešeno, njegova volja se utrdi, življenje svoje uredi po izvestnih smernicah, duša se spet zaveda svoje prvotne plemenitosti. (Okrožnica »Mens nostra«, 20. decembra 1929.)

O pretiranem nacionalizmu

V naših dneh se bohoti nacionalizem, ki je prav tako pretiran kakor napačen in zato sovražnik pravega miru in blagostanja. (1929.)

Ako se samoljubje vsili v odnose med narodi in se nacionalno čutenje enostransko razhujska, potem mislijo, da so vsi izgredi dovoljeni in hvalevredni, če se vršijo v imenu pretiranega nacionalizma. (1932.)

Ljudje, ki se obračajo po molitvi do božjega Veličanstva, ne morejo gojiti nacionalističnega imperilizma, ki stori iz vsakega naroda svojega lastnega malika.

O oboroževanju in krizi

Kriza, ki jo obžalujemo, izvira iz zavisti narodov in povzroča državam ogromne stroške. Oboroževanje raste iz dneva v

dan. Ne moremo molčati, da bi svojih opominov ne ponavljali. (Apostolsko pismo »Nova Impendent«, 2. okt. 1931.) Ko oboroževanje izčrpa sredstva, gine moč naše generacije in tudi prosveta, vera, pravica in red so moteni. (1922.)

Dolgo preden je izbruhnila vojna v Evropi, je zorel po krivdi ljudi in držav glavni vzrok velikega zla odpad od Boga. (1922.)

Duhovno orožje

V težkih preizkušnjah so se verniki, ko je bila božja pomoč najbolj potrebna, iz lastnega nagiba ali pa tudi na pobudo duhovnikov vedno zatekali k molitvi in pokorli.

O Katoliški akciji

Sodelovanje, ki ga morejo nuditi laiki hierarhičnemu apostolatu, ni samo v tem, da branijo resnico in krščansko življenje, ki ga toliko zased ogroža, ampak tudi v tem, da postanejo pod vodstvom svojih pastirjev lahko najboljše pomoč za vedno večji verski in družabni napredek.

Str. 4. Mnenja smo, da je KA velika misel za vernike, ki jih Bog kliče k ožjemu sodelovanju s hierarhijo.

Str. 5. ...čudoviti napredek kulture, znanosti, industrije prinaša s seboj poleg toliko dobrih sadov tudi toliko in tako žalostnih klic zloga.

— Toda koliko bogatejši bodo sadovi, če se bodo poleg vrst duhovnikov — o katerih želimo, da bi z vedno rastočim delom vedno bolj rasle — strnile goste in tesno sklenjene črte dobrih laikov, ki bodo mogli duhovnikovo delo pripravljati, dopolnjevati in v tej ali oni točki, kjer bo to potrebno, posebno kar tiče verskega pouka, — tudi nadomestiti.

Str. 6. Potrebno pa je v tem svetem boju, kakor sicer v vseh bojih in pri vseh armadah, delati po redu, po svobodi in taktiki.

Str. 10. Začeti pa je treba ne z velikimi masami, ampak je treba zbrati majhne oddelke, jih izučiti in izvežbati, da bodo kot evangeljski kvas, ki bo potem prekrasil vse mase.

Str. 10. Ene stvari pa vam ne moremo nikoli zadosti priporočiti: da porajajoče se organizacije ne bodo živele samo v popolnem soglasju, ampak da bodo primerno združene v kar najožjo in organično enoto.

Str. 19. Zastonj bi gradili novo krščansko družbo, če ne bo z njimi delal Bog.

Str. 13. Bila bi zato zmeta in silno težka škoda, če bi se ali v župnijah ali v škofijah ustanovila združenja vernikov s sličnimi cilji, kot jih ima KA, ki bi pa bila popolnoma neodvisna in popolnoma v nobeni zvezi s KA, ali kar bi bilo še hujše, njej nasprotujoča.

Str. 15. Opominjamo Vas predvsem, da posvetite prav posebno skrb delovnim stanovom, industrijskim in poljskim delavcem.

Str. 12. Ne zmeda, ampak spojitve, ne škodljiva medsebojna krivanja pri istem delu, ampak sodelovanje na različnih poljih, odkazanih vsakemu posebej.

Str. 19. KA v resnici nikdar ne ovira, še manj pa uničuje pokrete in oblike dobrega, ampak jih vzpodbuja, podpira, sporeja.

Str. 21. Prav zato pa bo KA, čeprav se mora, kakor zahteva njena narava sama, brezpogojno vzdržati vsakega strankarsko političnega delovanja ali gibanja, ki bi — kot smo že večkrat s poudarkom ponovili — zelo škodovalo vsakemu verskemu udejstvovanju — v resnici veliko in uspešno prispevala k blaginji domovine in državljani: postala bo sredstvo, katerega se poslužuje Cerkev; da prinaša narodom vseh vrst dobrin.

Str. 22. ...da bi se takoj v vseh škofijah zbrale te lepe čete pogumnih Kristusovih vojakov, ki bi šli v obrambo božjih in cerkvenih interesov in povsod nosili in širili čut za to, kar je Kristusovega, ki je poročstvo in jamstvo blagostanja za posameznike, družine in družbe.

Pismo sv. očeta Brazilskim škofom.

Šopek rož na Pijev grob

Dva dni po izvolitvi Pija XI. poglavarjem sv. Cerkve se je sveti oče v neki privatni avdienci veselo prevzel izrazil: »Morje je lepo, a jaz pred vsem ljubim gore. Na gorah moremo jasno spoznati veličino in vse-mogočnost božjo.«

Tisti dan (10. februarja 1922) so v krasnem žaru goreli vrhovi albanskih gora in strmeli v kupolo Sv. Petra, ki je tudi vsa žarela v soncu.

Sedemnajst let pozneje, letos na isti dan v februarju, so bile albanske gore oblite s prav tako blestečim zlatom. Pijeva duša pa se je tedaj povzpela visoko, visoko nad najvišje gore, kjer more sedaj jasno spoznati veličino in vse-mogočnost božjo.

Komu je sveti oče predvsem govoril besedo vzvišene ljubezni do gora? Katoliški višješolski mladini! Ko je namreč to besedo govoril, je imel pred seboj v svoji sobi velik šopek rumenih rož.

Šopek je bil še ves svež in dehteč, saj mu je bil komaj pred eno uro, ko je odhajal v Sikstino k poklonitvi kardinalov, hipoma izročen s prošnjo, naj darovalcem oprosti, daru pa nikar ne prezre.

Pod šopkom je bil privezan listek z naslednjim besedilom: »Katoliške visokošolke in katoliški visokošolci ga Piju XI. izročajo z globokim veseljem, z otroško ljubeznijo, z neomejenim spoštovanjem.«

Namesto mladine je papeža pozdravljal njen šopek rumenih rož, ki je z njih dehtel spomin in duh z gora...

V zahvalo je tudi Pij XI. povil mladini

šopek nevenljivih rož, natrganih z vrhov Kristusove cerkve. Mesec dni pozneje jim je namreč zbranim na dvorišču vatikanske palače (nad 20 tisoč po številu) spregovoril in podal nekaj smernic za življenje.

Nagovor je navdal mlade množice z ne-popisnim ognjem navdušenja. Šopek rumenih rož je zadehtel in dehtel z nebeško prijetnim duhom, v ljubeznivih besedah sv. očeta. Čez šest let jim je istotam govoril še lepše.

»Vi ste naš jutri, mi smo vaš danes. Mi vam danes kličemo: Molitev, življenje, žrtve! Vi boste jutri javno molili, javno delali, se javno žrtvovali za Kristusove ideale: preglhiera — azione — sacrificio. Vse je na vašem notranjem življenju. Bodite v srcu čisti in sveti. Na zunaj kristjani, katoličani. Pijonirji katoliške akcije, novega katoliškega življenja. Katoliška akcija Nam pomeni vse — veramente tutto. Bodite apostoli dobrega zgleda, ljubezni, miru, dela! Žrtev — podlaga molitve in življenja! V duhu te besede bodite ognjeni, velikodušni, vedno pripravljeni, disciplinirani, močni!«

Damasovo dvorišče je prekipevalo v tisočernih pozdravnih svetemu očetu: Eviva! Eviva! Vmes se je slišal, čeprav tisočkrat preglašen, tudi naš živio!

Navada je, da se dragim pokojnim polaga cvetje na grob. Visokošolska mladina, ki je Piju XI. ob njegovem prestolu poklonila šopek rumenih rož, ne bo izostala enakim darom tudi ob njegovem grobu ne.

Nje spominski šopek pa bodi nje stanovitni sklep:

»Pripravljali se bomo v molitvi, delu, žrtvah, da bomo spolnili Pijevo besedo. Trudili se bomo, da bo mogel Pijev pogled z visocin z veseljem in zadovoljstvom gledati nad nami.

Iz naših vrst naj pridejo apostoli novega katoliškega življenja.

Molili bomo, da v naših vrstah nikdar ne usahne vir živih rož v božjem hramu in vrtu sv. Cerkve.

Na Pijevem grobu, ki ga je obsijala Brezmadežna s svojim rožnim lurskim spominom in praznikom, objubljam danes svojo čistost.

Hočemo biti v prvi vrsti prvi pri vzpostavitvi pravih dobrin in vrednot v zasebnem in javnem življenju.

Vse to objubljam na Pijevem grobu Pijevemu slavnemu spomenu.

Nad vse si bomo prizadevali, da pokazemo, da se našim vrstam, našim mladim vrstam, ne pravi: bežno katoliško navdušenje, marveč stanovito katoliško dejanje.

Tak naj bi bil visokošolske mladine šopek rumenih rož na Pijev grob.

Pa ne samo akademske, marveč tudi srednješolske in delavske mladine. Toda visokošolska mladina mora pogumno in odločno stopati pred vsemi.

Ne gre namreč za strankarske vrste, marveč za blagor celokupnega slovenskega naroda. Bolj bomo zvesti svoji objubi, bolj bo rastla v nas krščanska zavest, bliže bomo svojemu narodu in bolj varno se bomo kot narod čutili poleg drugih narodov, uveljavljajoč svojo svobodo in svoje dostojanstvo.

Ideologija narodnega propada

Jedan narod, jedna država, jedno Sokolstvo!
(Putevi i ciljevi SKJ, 10.)

U Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije teži vaspitni nacionalni red za tim, da bez obzira na plemene, veru in stalež stvari viši kulturni tip jugoslovenskog čoveka...
(Putevi i ciljevi SKJ, 11.)

... Ostvarenje jedinstvene i nedeljive Jugoslavije sa jednim nedeljivim jugoslovenskim narodom... potpuno odgovara idealima i težnjama našeg Sokolstva.
(Putevi i ciljevi SKJ, 17.)

Tudi nacionalni socialisti kličejo: Ein Volk, ein Reich, ein Führer!

Zal ni to geslo edina skupnost med sokolsko in nacionalno socialistično ideologijo. Toda o tem sorodstvu bomo še drugič kaj povedali. Razlika med nemškim in sokolskim unitarističnim geslom je pa v tem, da Nemci dejansko obstoječo enotnost nemškega naroda ugotavljajo, medtem ko Sokolstvo priznava, da danes še ni jugoslovenskega naroda, saj govori, da je treba vzgojiti tip jugoslovenskega človeka, da je treba šele ustvariti nedeljivi jugoslovanski narod.

S tem torej sokolstvo priznava, da jugoslovenskega naroda še ni, kajti če bi bil, ga ne bi bilo treba šele ustvarjati in vzgojiti.

Sokolstvo pa zahteva, da se narodi, ki žive danes v Jugoslaviji zedinijo v eden nedeljivi jugoslovanski narod. Če bi mimogrede poskušali ugotoviti, kako si pristaši Tyrševe »vzgojne misli« predstavljajo »vaspitni nacionalni red« za nedeljivi jugoslovanski narod, bi se morali poslužiti izraza nasilje. Te besede v viteških sokolskih pravilih seveda ravno ne najdemo, uvidevemu človeku pa bo zadostovala bližnja preteklost, pa tudi že žalostna sedanjost slovenskega dijaštva pod knuto nekaterih sokolskih profesorjev. Toda sokolska vzgojna praksa je eno izmed najtemnejših poglavij v jugoslovanski zgodovini. Veliko ne bomo govorili o njej, saj bo prej ali slej dokončno spadalo v oni del jugoslovanske zgodovine, v kateri je slovenski narod sicer mo-

ral velikokrat stisniti ustnice, ki jo bomo ravno zato šteli v svetlo dobo narodnega vstajenja.

Slovenec je že imel enkrat v zgodovini opraviti z ljudmi, ki so ga hoteli odtujiti njegovemu rodu. V cesarski Avstriji je bilo. Poznate slovenske liberalce, ali kakor se sami imenujejo »naprednjake«. Na ogroženem štajerskem so se vezali pri volitvah z Nemci, na Goriškem pa z Italijani proti slovenskemu ljudstvu. Z narodnimi sovražniki so sklepali politične pogodbe, ki so bile v bitnem nasprotju z interesi slovenskega ljudstva. Ta generacija protinarodno usmerjenega liberalizma je večinoma že v grobu. Na njih mesto pa so stopili sinovi. Avstrije in Nemcev niso več našli. Čuditi se moramo njihovi mojstrski tehniki, ko so čez noč postali Jugoslovenci. Ironija je pač v tem, da hoče Sokolstvo doseči to, kar se Nemcem v celem tisočletju ni posrečilo: raznaroditi naš rod.

Tistim, ki pravijo, da bodo tako ustvarili močno Jugoslavijo — oporekamo.

Slovensko ljudstvo se je v večnem boju s tujim elementom privadilo tako ljubosumno čuvati svoje narodne svetinje, da vsak poseg, pa naj bo tudi od bratove roke, vzbuja najostrejši odpor. Posledica je borba na življenje in smrt, ki bo povečala nasprotja in ustvarila nepremostljiv prepad; v nobenem primeru pa ne bo prinesel koristi nasilniku. Končna posledica bi bila razrahljanje vezi, namesto da bi jih ojačila. To pa je v diametralnem nasprotju z idealom močne Jugoslavije. To velja glede dela našega naroda, ki biva v Jugoslaviji.

Vemo pa, da je nad polovico slovenske krvi v tujini.

Kaj bi bilo z brati na Goriškem, na Koroškem, v Westfaliji, v Ameriki, kjer žive strnjeno, če bi se del slovenskega naroda, ki živi v Jugoslaviji »pojugaloslovenil«.

Ostalo bi milijon in pol ljudi, ki ne bi bili ne Srbi, ne »jugoslovenci«, ne Nemci, ne Italijani.

Najdemo sicer v »Putevi i ciljevi« komemorativno pripombo: »Jugoslavensko Sokolstvo ne može zaboraviti svoju braću s one strane državnih granica...« Ugotoviti pa moramo, da je ta pripomba v bistvenem nasprotju z zgoraj citiranimi odstavki.

Zato ponavljamo:

Ideologija narodnega propada.

Od Hegla do Marxa (Dalje.)

Kakor nič na svetu, tako tudi človek ni statično bitje, ampak živa dinamika, neprestano udejstvovanje. Tudi Hegel je učil nekaj podobnega. Po njegovi filozofiji duh ni nič drugega kakor dialektični proces ideje, ki samo sebe zanika, ko se izprevrže v svoje nasprotje ter se povnanji v naravi, nato pa v spoznanju odstranja to zanikanje in dviga stvari zunanjega sveta na višino zavestne notranje ideje. Hegel je pravilno videl dvojje: Da se bitje v svojem delovanju samo sebe ustvarja in da se to ustvarjanje vrši po dialektičnem procesu v odtujevanju in zopetnem prilagajanju in ponotrevanju. Motil pa se je, ko je vso stvarnost izvedel na ideje in vse delovanje na samosvest in mišljenje. To ni resnično, ampak le dozdevno dogajanje.

Resnično človekovo delovanje, delovanje v polnem pomenu besede, ni mišljenje, ampak njegovo zunanje, vidno delovanje, njegov fizični, mišični napor, njegovo delo. Kaj je človek? Marx ga takole opredeli: »Človeka lahko ločimo od živali po samosvesti, ali po čemur hočete. Sam pa se v resnici začne ločiti od živali takrat, ko začne proizvajati sredstva za svoje življenje.« Človek je delavec, proizvajalec. V delu postane samemu sebi viđen, povnanji svoje življenje, ustvarja samega sebe.

Človeško delo, in sicer pred vsem njegovo fizično, ročno delo je najvišja vrednost in merilo vse vrednosti, saj je to on sam. Človek, ki dela za plačilo, ki torej svoje delo prodaja, v resnici samega sebe prodaja. V predmetih, ki jih proizvaja, je on sam, ki se je povnanil in odtujil samemu sebi ter postal blago. »Čim bolj se delavec izdela, pravi Marx, tem mogočnejši postaja tuji, predmetni svet, ki si ga ustvarja kot svoje nasprotje, tem revnejši postaja sam in njegov notranji svet, tem manj je njegova last. V religiji je prav tako. Čim več stavi človek v Boga, tem manj ohrani sebi. Vsak delavec vloga svoje življenje v predmet; s tem pa neha biti njegovo in postane predmetovo. Čim večja torej delavnost, tem praznejši delavec. Kar je proizvod nje, državne oblike so namreč samo nadstavba produkcijskega razmerja v družbi, so neke vrste mitologije, ki v njih odseva družabno stanje človeštva. — Čim večji je torej izdelek, tem manjši je on sam v sebi. Povnanjenje (die Entäusserung) delavca v izdelku povzroči ne samo, da postane njegovo delo predmet, zunanja eksistenca, ampak tudi, da biva izven njega, samostojno, njemu odtujeno ter postane samostojna moč nasproti njemu, da postane življenje, ki ga je podaril predmetu, njemu samemu sovražno, tuje, naspro-

tujoče.« Zato v komunizmu nima smisla govoriti o pravični plači. Merilo vrednosti je delo. Vsaka stvar je toliko vredna, kolikor človeškega dela je v njej. S čim pa naj merimo in poplačamo delo? Tudi plača, ki bi presežala tržno ceno izdelka, bi ne bila pravična plača, ker je izdelek postal del živega človeka, človek pa se ne da kupiti z denarjem.

„Izdajstva...“

(1931—1934.)

Tiste dni je prišlo povelje, naj se po vseh višjih gimnazijah zatre, pa magari s silo, vsak poizkus »separatizma«. Bili so nastavljeni špijoni v razredih, ki so vedno pravočasno poročali ljudem, ki so danes daleč od sokolstva, tedaj pa njegovi največji priganjači.

Maja 1932 je poslal VII. razred dr. Antonu Korošču vdanostno brzojavko za njegovo 60. letnico. Čez nekaj dni smo prejeli zahvalo: To je bilo izdajstvo! Preiskava! Vsakdo se je moral podpisati — z obvezo: če se ugotovi, da sem pri pošiljanju brzojavke kakor koli sodeloval, me lahko zadene najostrejša disciplinska kazen. Tako smo postajali protidržavni elementi.

V VIII. razredu je bila namenoma nastavljena naloga: »Naše duhovno ujedinjenje«. Študent F. N. je pisal: »Zelo pereče vprašanje, s katerim se danes pri nas bavi različno dnevno časopisje... In eno takih vprašanj je zgoraj imenovano.

Nekateri trdijo ozir. naravnost zahtevajo, da Slovenci, Hrvatje in Srbi prenehajo kar čez noč obstojati vsak zase kot narod in da se zadovoljimo s plemenom. Da so še pod Avstrijo prej in pozneje obstojali kot narod, o tem nihče ne dvomi. Saj smo še pred leti na spričevalih čitali: narodnost — slovenska. Danes pa so vstali različni zagovorniki narodnega in državnega edinstva, ki žal v svojem prevelikem navdušenju ne ločijo pojma — države od naroda.

Jugoslavijo sestavljajo trije narodi: Slovenci, Hrvatje in Srbi. In ti narodi, ne kot so nekateri za lase od nekod privlekli — tri plemena enega velikega jugoslovenskega naroda...

Če bi se jezikovno zedinili (pojugaloslovenili), bi to pomenilo našo narodno in kulturno smrt, kar bi se v svobodni državi pač ne smelo zgoditi.

Saj nas še Avstrija ni uničila, čeprav je napela vse svoje sile. Vem, da bi nekateri radi dočakali dan, ko bi mogli dejati: en narod, ena vera v eni državi. Pomnimo tudi, da je udarec lastnega brata hujši, kot tujca. Poslušajmo vendar voljo naroda, ali se upira ali teži po jezikovnem združenju.

Zerjavca tli; prišel bo veter in tedaj bo požar in potres.

Ko je profesor prinesel naloge nazaj, so trije ali štirje zvezki manjkali. »Kje so?« — »Boste že zvedeli«. Začelo se je ono večno zasliševanje, zapisovanje in spraševanje. — »Kdo vpliva na vas, da ste mogli napisati nekaj tako izdajalskega? Morda doma, časopisje, kaj berete, ste kje včlanjeni, pri Prosvetnem društvu? To vas bo pogubilo. E, za Boga, ko bi bili vi v Italiji, bi vas obesili, brez pardona. A mi smo v Jugoslaviji, hočemo dati mladini svobode, rasti in ji pomagati do napredka. Se ne bi morda vpisali v Sokola? Bi? Pogledajte, za Boga, sam Masaryk je navdušen član te plemenite organizacije. Povejte po pravici, kako je bilo; se še kdo od vaših součencev udejstvuje tam, kot vi. Če poveste po pravici, vas zadene najmanjša kazen.«

In študent je zato dobil najmanjšo kazen, kar pohvalo — zadnji ukor s consilium abeundi. Kasneje pa še nekaj več!

In tako dalje. Tigriš, bobi in še drugi.

Danes sva oba izven srednje šole — tudi nekdanji »pravični matematik« v pokoju.

I v e r i

Iz »moderne« inozemske šole.

Totalitarizem hoče zgrabiti predvsem mladega človeka, doraščajočo mladino. V vsem svojem mišljenju, hotenju in delovanju naj mladina izpoveduje načela takega totalitarnega nazora. Posameznik tako rekoč izgine, dovoljeno je le še jesti, piti in spati, sicer pa se mora vživeti v to, da je člen velike skupnosti, ki se ji mora popolnoma podvreči.

Predvsem se kaže ta totalitarnost v vojaški vzgoji. Otrok se vzgaja že od najnežnejših let v tem duhu in sicer, kjer je le mogoče. Temu se ne sme izogniti šola, zato je tudi šolski pouk v tem smislu prirojen. Duh oboževanja, obrambe, vojaškega napadanja in strategije se mora pri posameznih predmetih že v ljudski šoli podčrtavati.

V tem smislu se poučujejo narodni predmeti, jezik, zgodovina in domoznanstvo. Stvar pa gre še dalje. Celó računske naloge niso več v jabolkih in orehih, marveč v tankih in aeroplanih. Na primer: Vžigalne bombe so včasih le poldrug funt težke. Koliko takih bomb more imeti bombnik, če računaš s 70% odbitkom? Ali: 46 aeroplanov napade sovražno mesto. Če vsak bombnik nosi 500 bomb po 1500 g teže, koliko znaša teža vseh bomb? Koliko požarov nastane, če tretjina vseh bomb eksplodira in od teh le 20% zaneti požar?

Prav isto je s fiziko in kemijo. Dr. Günther je izdal posebno knjigo, priporočeno seveda od ministrstva za državno vzgojo, z naslovom: Wehrphysik. Dr. Kinttopf pa za pouk kemije: Šolski poizkusi iz kemije vojnih snovi. V 140 poizkusih razlaga, kako se pridobivajo strupeni plini in kako protistrupi, vse to s kemičnimi formulami in navodili za proizvajanje vžigalnih bomb, klorpikrina, iperita itd.

»Državni grb in križ«.

Češkoslovaški prosvetni minister dr. Kaspar je v daljši izjavi obrazložil smernice svojega delovanja. Med drugim je dejal: »Mi se bomo vneto trudili, da bo narodno mišljenje in krščanska naravnost prekrasila vso vzgojo. Najtrdnjeji stebri naših narodnih šol v najhujših časih so bili češki učitelji in češki duhovniki. Mi bomo s to tradicijo nadaljevali; v vseh šolskih sobah bosta odslej visela le dva simbola: državni grb in sveto razpelo«. Minister je napovedal tudi temeljito predelavo vseh šolskih učbenikov. Dr. Kaspar, praktični katoličan, je bil profesor na praški univerzi in je odlično sodeloval v katoliških kulturnih organizacijah.

»Politični radikalizem«.

Nacistični »Schwarze Korps« objavlja zanimiv članek z naslovom: »Vedno radikalnejši«, kjer stoji zapisano tudi tole modrovanje: »V politiki sta le dve možnosti, Nemčija ali ne. Kdor ni v vsem za Nemčijo, marveč je proti Nemčiji, ne spada k nam in ga bomo izločili. Če sam od sebe ne gre, potem ga je treba zapreti. Če še to ne pomaga, ga je treba za glavo skrajšati.«

Francija.

350 jugosl. študentov na pariških univerzah.

Pariške univerze štejejo okrog 350 jugoslovanskih študentov. Ustanovili so si svoje društvo, da predstavlja in brani koristi jugoslovanskih akademikov v francoski prestolnici.

Češkoslovaška.

Bratislavška univerza je odslovila 500 judovskih študentov, češ da so sodelovali s komunizmom.

Podpirajte pokret katoliške mladine!

Božja delavnica

(Nadaljevanje.)

Prvi prirodoslovec, ki je razvojno misel jasno spočel in prepričevalno izpovedal, je bil Francoz Jean Lamarck (1744—1829), toda njegov nauk je ostal neopažen in neupošteván. Šele Anglež Charles Darwin (1809—82) mu je priboril priznanje in mu položil trdne temelje. Po njem se imenuje evoliucijski nauk tudi darvinizem. — V Darwinovi dobi je začelo prevladovati materialistično naziranje kot odpor proti pretiranemu idealizmu v prirodoslovju, ki je v nasprotju z dejanskimi dokazi učil včasih naravnost smešne stvari. Temu materialističnemu življenjskemu nazoru je bil Darwinov nauk najbolj dobrodošel ključ, kako razložiti čudovito raznolikost in smotrnost v prirodi, ki sta spravljali materialiste v hudo zadrego. Materialisti so darvinizem prefrigano in zavestno zlorabili v tem, da so ga preveč posplošili in da ga niso prenesli samo na telesno plat človekovo (nauk o razvoju človeka iz živali), marveč celo na duševno plat človeškega udejstvovanja (verstvo, kultura, gospodarstvo, politika). — Prvi in neopustljivi greh nad zmernim in upravičenim Darwinovim naukom je zagrešil Nemec Ernest Haeckel, največji prirodoslovni špekulant, ki je s tolikšno vnemo dokazoval človekovo živalsko poreklo. — Val takega napihnjenega in čisto neznanstvenega evolucionizma je dal evoliucijski teoriji, ki je sama posebi v prirodi utemeljena in sprejemljiva, oni zloglasni materialistični pečat, ki je izval upravičeni odpor vseh resnih in globljih mislecev. V novejši dobi se je ta val že močno unesel in se ta grobi materialistični nauk le še tu pa tam pogreva v tej ali oni obliki med neresnimi, površnimi popularizatorji znanosti in deloma seveda tudi še v znanstvenem svetu. Ravno znanost sama, ki je iz nje izšel ta tako očarljivi in zapeljivi nauk, bo spet pospravila z vso navlako, ki jo je povzročilo pretiravanje in zlorabljanje tega nauka v nešteti usodnih zmotah.

Univerza

»Ne priznavamo nobenega dogmatizma«

»Naša misel«, ki se imenuje omladinski kulturnopolitični list, prinaša v svoji zadnji številki (4) bojeviti članek z napisom »Kulturni boj!« kjer silno zameri našemu listu, da pričakuje od univerze: da naj »pozitivno vzgojno vpliva na slušatelje, da bo naslanjajoč se na pozitivni krščanski nauk, vzgajala v duhu slovenske narodne tradicije...«

»Naša misel« je nami res razodela svojo najglobljo misel, ko sodi o tej zahtevi takole: »Proti tej privilegiraniosti, ki jo zahteva zase katoliška mladina, najodločneje protestiramo... vsa kulturna in napredna mladina se bo (proti temu) z vso odločnostjo borila...« — Proti čemu protestira in se bo borila napredna mladina? Proti krščanski in slovenski tradiciji. Zdaj je to slovesno izpovedano in zapisano.

Ta svoj brez ovinkov izpovedan boj hočejo zakrinkati z lepimi gesli »o svobodi duha, o demokraciji, o sokolstvu kot nositelju ideologije. Ta svoj boj proti slovenski in krščanski tradiciji na univerzi pa zakrinka in spravlja na stranski tir s tem, da nadeva naši popolnoma opravičeni zahtevi po krščanski in slovenski tradiciji kalup najhujšega strašila za moderne znanstvenike: češ da hočemo »univerzo podrediti svojemu dogmatizmu, vse znanstveno življenje univerze postaviti na dogmatske temelje«. To je tipičen primer »podvaljenja«.

Zgleda po »Naši misli« res tako, kot bi matematika in geografija, kemija in fiziologija, geologija in botanika, petrografija in arheologija, filologija in primerjalno jezikoslovje, kriminalistika in pandekti, civilno pravo in gozd-

no pravo, finančne vede in narodno gospodarstvo, anatomija živčevja in histologija, eksperimentalna fizika in zgodovina medicine, geometrija in elektrotehnika, kristalogija in analitiška kemija, geodezija in mehanika, strojništvo in gradbena mehanika itd. itd., moralo pod kavdinski jarem dogmatike!!

»Univerzo smatramo za torišče neodvisnega znanstvenega dela, ki absolutno ne sme biti omejeno s kakršnokoli dogmo«, tako pišejo. »Naša misel« naj se pomiri: vse te vede imajo v svojem okviru svoje lastne metode in svojo svobodo znanstvenega raziskovanja, katere jim nikdo noče kratiti, najmanj pa katoliška cerkev. Zato tudi resolucija, ki jo navaja »Naša misel« nima nobene podlage:

Resolucija:

Vera in znanost.

»Stremljenje človeštva po svobodnem, neodvisnem razvoju znanosti je ustvarilo današnjo obliko univerze. Zato ne moremo dopustiti, da bi prišla ta ustava, danes v 20. stoletju, pod vpliv kakršnih koli činiteljev, da bi s svojimi dogmami izključevali svobodno poučevanje kakršnih koli problemov.« tako pravi resolucija svobodnomiselnih akademikov, prebrana na obnem zboru Akcije.

Torej starodavno vprašanje, ali res dogme izključujejo svobodno proučevanje kakršnih koli problemov?

Pojasnilo pojme: dogma v strogem smislu je ob Boga razodeta resnica, ki jo je cerkveno učiteljstvo jasno in izrečno proglasilo kot za vse obvezno versko resnico. Prava dogma veže torej tudi znanstvenike. Prav tu nastane spor! Kaj, če znanstvenik dogme ne priznava, ker razodetja ne priznava? Ta spor je problematika modernega človeka. Se li more postaviti znanstvenik ali kdorkoli drugi na stališče brezbožnosti in indiferentizma: češ mene te stvari ne brigajo ali pa, vse vere so enake? Pravi znanstvenik mora iskati v tako važnih vprašanjih, ki odločajo o smernicah življenja in o zadnjem cilju, izvestnosti. Ako krščanstvo in še posebej Cerkev trdi in dokazuje, da so izvestne resnice razodete od Boga, in sicer tako, da Bog človeka obvezuje, da jih sprejme, mu ne preostaja drugega, kot da se pouči o dejstvu razodetja in njegovi verovnosti in da to razodetje brezpogojno sprejme, ako je njegova objava primerno izpričana po dokazih. Čeprav vsebinska razodetja deloma presega naravni um, je vendarle od vira Resnice, od Boga, ki se ne more motiti. Ni torej glavno vprašanje, ali jaz s svojim človeškim umom razodete resnice do dna razumem, ampak ali so res od Boga razodete. Pravega nasprotja med versko resnico in resnico, ki jo ugotovi naravni razum, ne more biti, ker izvirata končno obe od Boga. Gotovo so mnogi ljudje verovali verske zmote, predvsem pogani, pa tudi kristjani, toda te zmote so izvirale iz človeške umske blodnje in nedostatnosti, ne pa iz pravega razodetja.

Nasprotja med vero in znanostjo pa nastopajo iz dveh razlogov: ali nekateri verske resnice, oz. dogme napak razumejo in iz neke ohole prezirljivosti si ne ogledajo pravega pomena verskih resnic in dogem, ali pa znanstvena mnenja, ki so le hipoteze, spravljajo y nasprotje z dogmami.

Odbor Akademске akcije ne bo odstopil!

Kakor znano, so tako imenovani nacionalni akademiki in levičarji pri volitvah v AA sklenili dogovor, po katerem so vsi levičarji volili »nacionalno« listo. Po tem dogovoru so odborniki, ki so bili izvoljeni na tej listi, obvezani, da na predajni seji odstopijo.

Na zadnji seji Akademске akcije je predsednik Jože Krivec izjavil, da ne bo odstopil.

Diplomirani so bili na filozofski fakulteti v Ljubljani v februarju 1939: Arnejc Jutta (germanska skupina), Frankè Majda (germanska skupina), Germek Lucija (pedagoška skupina),

Gril Silvestra (romanska skupina), Jevnikar Martin (skupina za narodni jezik in književnost), Pavšič Ljudmila (romanska skupina), Petrič Melita (germanska skupina), Sedej Anton (matematična skupina), Sever Mara (romanska skupina), Segá Milan (skupina za narodni jezik in književnost), Šermazanová Vera (romanska skupina), Tomažević Blaž (skupina za narodni jezik in književnost), Vičar Zora (germanska skupina).

Student in študentka

Število deklet, ki danes posečajo univerze, ne samo zaradi izrednih predavanj, ampak se udeležujejo rednega pouka in si skušajo pridobiti diplome, je od leta do leta večje. To je znamenje, da si pridobiva žena vedno večje mesto v socialnem in intelektualnem življenju. Novih pravic si je priborila, toda s tem prevzema kot je to vedno, tudi nove dolžnosti.

Dekle na univerzi stavlja nov problem.

Tega problema se lotimo lahko tako, da postavimo načelo, naj naravni odnosi med študentom in študentko na univerzi utirajo pot tovarištvu, ne pa prijateljstvu.

V čem je emeljna razlika, ki loči te dve čustvi, ki jih često napak zamenjavamo in mešamo. Z eno besedo lahko rečemo, da prijateljstvo zblizuje osebe v njihovi individualni prisrčnosti, medtem ko jih tovarištvo zblizuje le kot člane skupin, združene bolj po sili, ne oziraje se na posameznika. Zato vedno, kadar govorimo o tovarištvu dodajemo besedo, ki označuje občestvo: govorimo, tovariš iz šole, z univerze, od vojakov, iz tovarne, iz okraja... ker tvori se s šolo, univerzo, vojaško službo, tovarno, ali sosedstvo. Skupina rodi tovarištvo; oseba prijateljstvo. Oni, ki jih družijo prijateljstvo, imajo sam en razlog: »zato ker je on, zato ker sem jaz«.

Duha tovarištva je treba gojiti in obdržati med študenti in študentkami. Tovarištvo daje njihovim odnosom, nekaj lahkotnega, odkritosrčnega, nekaj iskrenega, brez sleherne razposajenosti pri ženski, in pohotnosti pri moškem. Potem se lahko brez nevarnosti družijo, občujejo, in med sabo pomagajo, spregovorijo med sabo nekaj prijaznih ali nagajivih besed.

Zato lahko fantje laže sklepajo med sabo tovarištva, ki morejo trajati vse življenje in ostati tudi preko poroke, ker tovarištvo v glavnem odgovarja njihovi bolj neosebni ljubezni.

Dekle pa nasprotno težje ostane pri golém tovarištvu, ker ljubi globlje. Pravijo, da je v srčnih zadevah silno individualistična. Njeno srce presilno hrepeni po ljubezni, da bi ji zadoščala površna tovarišija. Zato naj ve, da mora vedno paziti, da obdrži na površni ravni tovarištva svoje zveze s fanti. Zaradi tega jo bo na univerzi prav gotovo prevzemalo čustvo, da ni čisto ona, da se nekoliko pretvarja. Tako razpoloženje predpostavlja notranje in zunanje brzdanje, ki pa je mogoče.

Če tovarištvo in prijateljstvo nista istega izvora, potem prijateljstvo med fantom in dekletom zelo lahko vzbudi ljubezen. Resnična, zdrava ljubezen, ki ni samo kaprica strasti, čutno zadoščenje, ni v svojem bistvu nič drugega kot prijateljstvo cepljeno po nagonu, prijateljstvo, ki zajame tudi telo in ga potegne za sabo. Ker spolni klic v dobi, o kateri govorimo, ostaja vedno več ali manj močan, zadošča že malenkost, nepremišljena, nezavedna kretnja, preglobok pogled, prepričen stisk roke, trenutek pozabe, bežen poljub... in prijateljstvo preskoči na nagon, se vsadi vanj in postane ljubezen.

Sprememba prijateljstva v ljubezen je toliko bolj nevarna, ker zlasti pri čistih, mladih ljudeh, ostaja dolgo časa nezavestna. Posebno

deklet ne opazi svoje ljubezni, dokler ni že dolgo vsa prežeta od nje. Njeno srce je rahločutno, in rahločutno srce ne ve, kam gre. Zato je tako težko obdržati priprosto in pravo prijateljstvo med mladino v pravih mejah.

Čim se porodi ljubezen, ni več mesta ne za tovarištvo, ne za prijateljstvo. Odločna ločitev je potrebna z vso svojo bolestjo, drugače bo ljubezen vedno bolj poudarjala svoje zahteve, bodisi nenaravno v obliki flirta, ali pa naravno v zaroki. Vendar je zaroka med študirajočo mladino, naj si je še tako čista, navadno zмота. Čestokrat je zaroka nujna, toda najboljše je, da se je čim bolj izogibljemo. Dekle večinoma zanemarljivo svoj študij, kajti žena, ki ljubi je tako vsa v ljubezni, da je ničesar drugega več ne zanima. Pri fantu je ljubezen manj osebna, zato ker je bolj nagona in ker se nagon obrača bolj na spol v splošnem, kot na vse to. Poleg tega pa njegovo bodoče ognjišče zahteva od njega dela, izpitov in diplom. Svoje študije bo nadaljeval morda še z večjim pogumom. Toda pri svoji zaročenki čuti tako močno potrebo po izmenjavi misli in ljubezni, da prečesto ustanavlja družino predčasno, ne da bi mogel nositi njeno breme.

Zborovanje Pax Romane bo letos, kot smo že sporočili v USA. Udeleženci kongresa bodo nosili le stroške potovanja. Stroški za potovanje iz Evrope bodo znašali ca 9000 din. Organizacijo potovanja iz Evrope je pripravljali odbor kongresa izročil posebni potovalni družbi, ki bo organizirala potovanje evropskih kongresistov v Ameriko. Ako bi kdo kljub velikim stroškom reflektiral na udeležbo, naj se javi pismeno na naslov: SDZ, Miklošičeva cesta 5 v Ljubljani.

Knjige

Na bregovih Bistrice. Jubilejna knjiga ob 25-letnici k. d. p. d. »Bistrica«. Tisk Misijonske tiskarne. Str. 175. Cena broš. 30 din, vez. 40 din.

Tradicijslovenske dijaške zveze danes nadaljuje dijaško društvo »Bistrica« v Kamniškem okraju. To tradicijo tvori neumorno delo po geslu: Z Bogom za narod. Zvestoba do vsega, kar je katoliško in kar je slovensko, to je bilo geslo nekdanjih slov. kat. dijakov, to mora ostati tudi še danes. Žal jih je že preneč, ki so zapustili svetlo pot take tradicije, ali »Bistrici« je treba priznati, da ni med tistimi. Ona nasprotno še vedno živi po gornjem geslu in nam je dala že celo vrsto odličnih starešin, ki so tudi na svojih važnih mestih ostali to, kar so bili kot študentje: vsi mladi in delavni za slovensko in katoliško stvar. Prav je zato bilo, da je »Bistrica« letošnji svoj srebrni jubilej slovesno proslavljala in je bil narodno-obrambeni tabor v Kamniku višje njenega praznovanja. Posebno pa nas je razveselila sedaj še s knjigo, v kateri ne govori le o svojem delu, marveč hoče zopet svojemu ljudstvu nekaj dati in sicer nič manj kot proslaviti njegovo podobo tudi pred svetom. Vsebinska knjiga, ki kateri so prispevali naši znanstveniki in voditelji, je pestra in bogata, prijetno ilustrirana in vsa mlada n živa. Zdi se, da je bila taka publikacija nujno potrebna, da enkrat tudi vsi tisti dijaki, ki mislijo, da je delo med ljudstvom preizkušeno, da se je nasprotno treba ukvarjati le s tujino, spoznajo, da je še vedno najbolj potrebno in tudi najlepše delati med našim slovenskim narodom za njegov duhovni, socialni in kulturni napredek. Takega kašipota smo potrebovali in le želimo, da bi ga dobili v roke vsi, ki jim je namenjen: dijaki in starešine, prosvetna društva in prijatelji dijaštva ter slovenske kulture, ki jo dragoceno dopolnjuje jubilejna knjiga »Bistrica«. Društvo samemu pa želimo še mnogo tako lepih jubilejev v katoliški službi slovenskemu narodu. Knjiga se lahko naroči po ljubljanskih knjigarnah, ali pa na naslov: K. d. p. d. »Bistrica«, pošla Domžale.